

GESPREKSNOTITIE: 4 april 2023 voor participatie spoorzone

DREIGENDE SLOOP BESCHERMD DEEL MONUMENTAAL ERFGOED JULIANACOMPLEX CENTRUM BILTHOVEN.

In de loop van dit jaar zal er met betrekking tot de vaststelling van de plannen voor de Spoorzone ook meer duidelijkheid komen over de dreigende aantasting van een belangrijk beeldbepalend gebouwencomplex in het centrum.

Het betreft het zogenaamde Julianacomplex dat is aangewezen als gemeentelijk monument. Het complex is eind jaren vijftig van de vorige eeuw ontworpen door de vermaarde architect W.M. Dudok, die met het Hilversums raadhuis wereldbekendheid had verkregen. Zo werd hem in 1955 door het American Institute of Architects de gouden medaille toegekend als een van de toonaangevende Europese architecten.

Ook architectenorganisaties in Frankrijk en Engeland eerden Dudok met prestigieuze onderscheidingen.

Het Julianacomplex bestaat uit drie samenhangende bouwvolumes, waarvan het naast het station gelegen lage winkelgebouw in de huidige plannen voor de Spoorzone verdwijnt voor een appartementengebouw.

Daarmee verdwijnt ook de door Dudok bewust laag ontworpen overgang vanaf het station met het zich daarmee openende centrum.

Bij de aanwijzing van het complex als gemeentelijk monument is het advies van de Monumentencommissie leidend geweest.

Het advies vermeldt dat Dudok het complex als een samenhangend geheel van drie afzonderlijke bouwvolumes heeft ontworpen. Dit is volgens de Monumentencommissie terug te zien in de afwisseling van hoog en laag en de met aandacht voor de omgeving afgestemde positionering van de bouwvolumes.

Volgens de Monumentencommissie kenmerkt de bouw zich door een grote zorg voor detaillering in de architectonische vormgeving en inpassing in de omgeving en “kan als zeldzaamheid worden gezien als een Wederopbouwensemble van architectuur en stedenbouw in één hand van de beroemde architect W.M. Dudok”. Het advies was dan ook duidelijk: het Julianacomplex is vanuit stedenbouwkundig, architectonisch en cultuurhistorisch opzicht van belang voor de gemeente en rechtvaardigt de aanwijzing van het geheel als monument.

Niet alleen plaatselijk (Historische Kring D 'Oude School) maar ook landelijk is de aanwijzing als monument breed ondersteund.

De Stichting Cuypersgenootschap, die zich richt op behoud van twintigste-eeuws cultuurgood, heeft zich krachtig gekeerd tegen eventuele sloop.

Zo ook de Stichting DOCOMOMO, een netwerk van architecten, historici, beleidsmakers met als doelstelling de bescherming van het Nieuwe Bouwen in Nederland,

Kunsthistoricus mevrouw dr. Korine Hazelzet pleit ook hier voor het behoud van het erfgoed van Dudok. Zij achterhaalde dat de gemeenteraad bij de vaststelling van het huidige bestemmingsplan, dat sloop van het winkelgebouw mogelijk maakt, niet op de hoogte was van het feit dat het pand een ontwerp van Dudok betrof.

Dat valt inderdaad af te leiden uit de stukken rond de bestemmingsplanprocedure.

Niet alleen was de gemeenteraad zich hiervan niet bewust maar buitengewoon kwalijk is dat de gemeenteraad in het geheel niet heeft stil gestaan bij de grote nadelige gevolgen die nieuwbouw van een appartementengebouw tegen de Julianaflat heeft voor bewoners van de bestaande aangrenzende appartementen.

Onder meer zon- en lichtbeneming, aantasting privacy door inkijk op terras en balkons en in woningen en daarmee gepaard gaande waardevermindering.

De realisatie van een nieuw appartementengebouw tegen de bestaande Julianaflat betekent ook het openbreken van een deel van de zijgevel van de Julianaflat en het dichtzetten van een aantal ramen in de zijgevel. Bestaande doorgangen tussen Julianaflat en winkelgebouw komen te voorschijn bij de sloop, een gevolg van het feit dat het als een samenhangend geheel was gebouwd.

Het niet onderkennen van de nadelige gevolgen voor omwonenden zoals hier bij aangrenzende appartementen houdt voor de gemeente c.q. de ontwikkelaar een juridisch risico in.

Rechtspraak van de burgerlijke rechter laat in het afgelopen decennium opnieuw zien dat dit aanleiding kan zijn om een volgens het bestemmingsplan onherroepelijk toegestane bouw onrechtmatig te verklaren.

CONCLUDEREND

Sloop van het lage winkeldeel van het Julianacomplex leidt tot een aantasting van het aanzien van een markant en beeldbepalend beschermd gebouwencomplex. Het in stand houden van de schepping van Dudok betekent hier een blijvende versterking van de allure van het centrum met een kwaliteitsimpuls.

DUDOK SLOOP JE NIET, DUDOK KOESTER JE